

INDENFOR MURENE

af Henri Nathansen

UNDERVISNINGSMATERIALE

talborg
teater

Kære Undervisere og elever

Dette undervisningsmateriale handler om den store, danske teaterklassiker ”Indenfor Murene”, som er skrevet af Henri Nathansen i 1912. Aalborg Teaters opsætning har premiere den 19. februar 2014, og med dette materiale foreslår vi forskellige indgange til teksten og forestillingen, og man kan bruge materialet både som forberedelse og som efterbearbejdelse.

Når man spiller en 102 år gammel tekst, må man altid overveje, hvorvidt der skal gøres ændringer, og hvordan man gør en ældre historie nærværende for et nutidigt publikum, og det er også været en del af opgaven, når det gælder ”Indenfor Murene”. Instruktør, Morten Kirkskov, har derfor bearbejdet manuskriptet, men har bevaret store dele af den oprindelige historie, sprogtone og den grundlæggende konflikt. Og det skyldes i høj grad, at Nathansen drama stadig er så levende og relevant, som det faktisk er tilfældet. Historien handler bl.a. om, hvordan jøder og danskere kan leve sammen i det samme samfund uden at blive fjender. Mere præcist undersøger teksten, hvad der sker, når en ung, jødisk pige og en yngre, dansk

mand forelsker sig i hinanden og gerne vil giftes. Kan forældrene leve med det? Skal deres børn så døbes? Hvem skal betale for brylluppet? Hvad siger den unge piges brødre til det? Teksten svarer ikke endegyldigt på alle spørgsmål, men den indeholder nogle drømme om et bedre samfund. Vi håber, at dette materiale – sammen med forestillingen – kan inspirere til at tale videre om disse spørgsmål og deres mulige svar.

Materialet er sammensat af dramaturg Kjersti Hustvedt og dramaturg Jens Christian Lauenstein Led og det kan frit downloades og kopieres. Vi står som altid til rådighed for yderligere dialog i forbindelse med forestillingerne, så I velkomne til at henvende jer til Aalborg Teater via enten mail: dramaturg@aalborg-teater.dk eller telefon 96 31 60 26. Hvis det ønskes, er det naturligvis også muligt at få tilsendt hele manuskriptet, så man kan læse det og arbejde med det. God fornøjelse og læselyst!

OBS: Vi gør opmærksom på, at materialet indeholder beskrivelser som afslører handlingen i forestillingen.

Kunstnerisk team:

Instruktør ..... Morten Kirkskov
Scenograf ..... Karin Betz
Lysdesign..... Clement Irbil
Lyddesign ..... Aske Bergenhammer Hoeg
Dramaturg..... Jens Christian Lauenstein Led

Medvirkende:

ADOLF LEVIN, vekselerer..... Henning Jensen
SARA LEVIN, hans hustru..... Marianne Høgsbro
HUGO, deres søn, læge..... Martin Bo Lindsten
JACOB, deres søn, grosserer ..... Steffen Eriksen
ESTHER, deres datter,..... Amalie Dollerup
DINA, Jacobs hustru ..... Lise Baastrup
LILLE SARA, deres datter ..... Vigga T. Andersson / Emma Busk
MEYER, prokurist hos Levin ..... Jakob Højlev Jørgensen
JØRGEN HERMING, docent i kulturhistorie ..... Mads Rømer Brolin-Tani
ETATSRÅD HERMING, hans far ..... Jørgen W. Larsen
ETATSRÅDINDE HERMING, hans mor ..... Hanne Windfeld

Indhold

Handlingsreferat
Teaterhistoriske baggrunde
Jøder i Danmark
Teaterøvelser
Skriveopgaver
Eftersnak

Handlingsreferat

I "Indenfor Murene" møder vi den jødiske familie Levin. Deres yngste datter, Esther har i al hemmelighed forlovet sig med den unge Jørgen Herming. Hans far, Etatsråd Herming er en gammel fjende af Esthers far, Adolf Levin, og da forlovelsen bliver afsløret, bliver hele familien Levin voldsomt skuffede og vrede. Alligevel besøger Esthers forældre, Aldof og Sara Levin, Jørgens forældre, hr. og fru Herming for at prøve at tale sig til rette. Men det går galt, fordi Hermings allerede har overtalt Esther til at lade sig gifte i en kirke. Adolf og Sara Levin tager hjem igen og føler, at de har mistet en datter. Men Esther vælger sin familie fremfor sin elskede Jørgen, og det får Jørgen til straks at tage hen og besøge Levins og sige, at han er ligeglad med kirke og religion, og at han bare gerne vil have Esther – uanset om hun er jøde eller kristen. Esther og hendes forældre er glade for Jørgens beslutning, og stykket ender lykkeligt, men alligevel åbent, da vi ikke får at vide, om det så lykkes Esther og Jørgen at leve lykkeligt sammen, selvom de kommer fra hver sin baggrund – en kristen og en jødisk.

Teaterhistoriske baggrunde

Henri Nathansen blev født i 1868, og han var selv jøde og voksede op i det jødiske miljø i København – det samme miljø som han beskriver i ”Indenfor Murene”. Han var meget inspireret af naturalismen og især af den norske dramatiker, Henrik Ibsen. Naturalismen er på teater kort fortalt den måde at spille teater på, som vi i dag nok opfatter som ”den rigtige” eller ”den oprindelige måde”.

Men dengang naturalismen blev opfundet og vandt frem, fra ca. 1880, var den helt ny og for mange en meget provokerende form for teater. Dengang var det almindeligt, at skuespillerne aldrig vendte ryggen til publikum, for det blev opfattet som uhøfligt; man havde ikke rigtig scenografi, kun store sætstykker og bagtæpper, hvor der var malet rum på; man spillede ikke tekster, der foregik i tilskuernes egen nutid, men næsten altid ældre tekster; og man lod ikke som om publikum slet ikke var der – skuespillerne talte ofte direkte til den enkelte tilskuer.

Alt det ville naturalismen lave om på. Midlerne var på mange måder alt det, vi i dag forbinder

med teater, nemlig: en ny, psykologisk spillestil, hvor skuespilleren skal leve sig helt ind i rollen og spiller den som om det var dem selv, der var rollen; en spillestil, hvor man helt lader som om tilskuerne slet ikke er der og gerne stiller sig med ryggen til dem; rigtige, detaljerede scenografier, så scenen ligner en rigtige stue, hvor man har fjernet den væg, der vender ud mod publikum (også kaldet ”den fjerede væg”); nye tekster, der foregår i forestillingens egen nutid og omhandler vigtige samfundsemner som fx kvinders ligestilling, den økonomiske fordeling af goderne i samfundet eller – som i ”Indenfor Murene” – spørgsmålet om forskellige religioners ligestilling.

Ibsen var som nævnt en af naturalismens mest kendte og fremtrædende forfattere, og Nathansen var meget fascineret af ham. I 1909 var Nathansen i Berlin for at se teater, for de tyske teatre var nemlig særligt berømte for deres naturalistiske iscenesættelser af bl.a. Ibsen. Han skriver fra Berlin til sin gode ven, Georg Brandes, som også var en stor fortaler for naturalismen:

Teaterhistoriske baggrunde

Jeg har lært en Ting, som man altsaa ogsaa maa til Tyskland for at lære – Respekt for Ibsen. Jeg har set "Gengangere" og "En Folkefjende", og iaftes saa jeg "Vildanden". Jeg synes ikke, der har levet nogen Dramatiker mellem Shakespeare og Ibsen – ingen hvis truende Røst hæver sig højt over Dagens tankeløse Jag. Tænkte Mennesker overhovedet, før Ibsen kom? Ak ja, jeg ved det, de gør det ligesaa lidt nu som før, men han har dog slaaet et Hul i Muren, hvorigennem den menneskelige Tanke kan gaa, hvis den da gider. Og det er altsaa det, jeg er saa naiv at tro paa, at den vil, fordi den ikke kan gaa tilbage.

Det var netop idéen om at "slå hul i muren" og få folk til at tænke selv, der drev Nathansen og de øvrige naturalister. De ville gerne få tilskueren til at tænke og holde op med at handle i blinde. Bare fordi man har gjort bestemte ting og tænkt på en bestemt måde gennem mange generationer, behøver den måde at handle og tænke på, jo ikke at være rigtig. Måske var den rigtig en gang, men måske har verden ændret

sig, og derfor må menneskene også ændre sig. Idéen med naturalistiske stykker som "Indenfor Murene" er at få tilskueren til at tænke på en ny måde.

"Indenfor Murene" blev opført første gang på det Kongelige Teater i 1912, og det var Nathansen, der selv instruerede. Senere blev stykket igen meget berømt og elsket i Danmark, da Danmarks Radio i 1963 lavede en TV-teaterudgave af en ny opsætning fra det Kongelige Teater. I denne version spillede Poul Reumert Adolf Levin og Clara Pontoppidan spillede Sara Levin. Denne version er et godt eksempel på naturalistisk spillestil, sådan som den oprindeligt var tænkt, og de to hovedrolleindehaveres spil står som nogen af de stærkeste præstationer, som dansk teater har kunnet frembringe. Man kan se hele versionen på DRs hjemmeside (se linket længere nede), og selvom det selvfølgelig kan virke gammeldags på os i dag, er det bestemt et besøg værd.

Arbejdsspørgsmål

Har du nogensinde oplevet noget kunst – en sang, et fotografi, en film, en bog, et teaterstykke – som fik dig til at tænke på en anden måde? Kan kunst bedre få os til at ændre holdning end fx en avisartikel eller et foredrag?

Vælg en scene fra teksten, læs den sammen ved at fordele rollerne, se den gamle version på nettet og sammenhold med Aalborg Teaters version. Find ligheder og forskelle og diskuterer hvad forskellen betyder.

Se TV-teaterversionen her: http://www.dr.dk/Bonanza/serie/Drama/Indenfor_murene.htm

Jødernes historie i Danmark

Nathansen inviterer os med sit stykke med ”Indenfor Murene”, bl.a. fordi han gerne ville vise de kristne danskere, hvordan jøder lever og tænker, for på den måde at skabe forståelse og interesse fremfor fordomme og fjendskab. Og fjendskab var der. Jørgen Herming skændes i 3. akt med sin far, og Jørgen siger bl.a.:

JØRGEN:

Pøbel, ja! Den simple og den fine. Den har sjoflet de mennesker, dukket dem, forfulgt dem den dag i dag i kraft af sit flertal. Er det underligt, at de er på vagt overfor os – hader os måske? Er det ikke mere underligt, at vi hader dem? Hvad har de gjort os?

Men hvordan var jøderne blevet forfulgt? Og hvor mange var de? Vi bringer her en oversigt over jøderne i Danmark.

De første jøder

Det har boet jøder i Danmark fra 1600-tallet, da de blev inviteret af Christian IV til at bosætte sig i Danmark. Kongen håbede, at det ville have en gunstig indvirkning på økonomien i landet,

og lokkede derfor med skattefordele og at de måtte klæde sig som de ville – noget som ikke var normalt i Europa på den tid. Frem til midten af 1600-tallet havde der været forbud mod indvandring og bosættelse af jøder i Danmark. Christian den IVs ophævelse af dette forbud gjaldt i første omgang kun portugisiske – sefardiske jøder – de tyske jøder havde ingen adgang.

Til trods for at jøderne blev lovet bedre betingelser end mange andre steder i Europa, gjaldt der andre love og regler for dem end for den øvrige danske befolkning. Der fandtes love og regler som regulerede forholdet mellem jøder og kristne: Jødiske børn måtte for eksempel ikke gå i kristne skoler, og det var forbudt for kristne at tjene for en jøde. Der var også regler for, hvor de måtte bo, og hvordan de måtte tjene sine penge. Mange af disse familier var fattige og uuddannede. Antallet af jøder fortsætter at stige op gennem 1700- og 1800 tallet. I 1780 var der under 50 jødiske familier i København, men i de følgende tyve år steg dette tal pga. indvandring til ca. 250 familier. I begyndelsen 1800-tallet er der cirka 4000 jøder i Danmark, fortrinsvis i København.

Jødernes historie i Danmark

Jøderne etablerer sig

Jøderne får løbende flere og flere rettigheder i samfundet. De opretter skolevæsen, synagoger og får ret til fast ejendom for så i 1814 at få fuld borgerret. Til trods for at jøderne efterhånden opnåede rettigheder på linje med den øvrige befolkning, betød det ikke, at de var fuldt ud accepteret. I 1813 – efter den danske statsbankerot, der medførte arbejdsløshed for mange danskere – kørte der i en periode en meget grov hetz mod jøderne i den danske presse. Den skyldtes for en stor del, at jøderne på grund af ovennævnte tiltag blev langt synligere og tog livligere del i samfundslivet, kombineret med den stærke nationalisme som dukkede op i denne periode. En nat i 1819 gik det over gevind. En ophidset folkemængde angreb jødiske hjem og forretninger både i København og i provinsbyer, og jøder måtte flygte over hals og hoved. Politiet fik dog kontrol over situationen efter relativt kort tid, og ingen jøder blev dræbt. I 1849 fik jøderne med Grundloven fastslået retten til fri udøvelse af deres egen religion. I 1883 indvier man den nye store synagoge i Kryсталgade i København.

Da Hitler kom til magten i 1933, fulgte endnu en indvandringsbølge af jøder til Danmark, denne gang især fra Tyskland. Den danske regering var ikke glad for indvandringen, og den blev hurtigt stoppet, idet det blev ganske svært for jøder at få opholdstilladelse. Da tyskerne besatte Danmark i 1940, skete der ingenting med jøderne, men den 29. august 1943 arresterede man 12 af de mest fremtrædende jøder i Danmark. Ca. 7000 jøder flygtede til det neutrale Sverige mens ca. 500 deporteredes til fangelejre i Tjekkiet. Mange danskere hjalp jøder med at flygte til Sverige, men der var også danskere, der angav jøder til tyskerne.

Jøder i Danmark i dag

I dag er der cirka 6000-7000 jøder i Danmark. Danske jøders religiøse centrum er uden tvivl København. Her findes flere synagoger, et jødisk plejehjem, vuggestue og begravelsesplads. Den største repræsentant for jødedommen i Danmark er Det Mosaiske Troessamfund, og overrabbineren er det religiøse overhoved. Man

Jødernes historie i Danmark

regner med, at cirka 2400 jøder er medlem heraf. Det findes flere retninger indenfor jødedommen i Danmark:

- De ortodokse jøder ønsker at følge alle de religiøse love og skikke.
- Progressive jøder forener jødisk tradition og religiøs lov med en moderne hverdag, der lægger vægt på åbenhed, ligestilling mellem kønnene og innovativ fortolkning af en flere tusindårig jødisk historie.
- Messianske jøder tror på, at Jesus er den jødiske frelser Messias. De kalder sig ikke kristne, men messianske jøder.

Den jødiske befolkning i Danmark er faldende. Man mener, at dette i nogen grad skyldes udvandring til Israel. Dog er det den gængse opfattelse, at det i lagt højere grad skyldes, at mange unge jøder gifter sig med ikke-jøder. Man overvejer, inden for Mosaisk trossamfund, at tillade medlemskab for ikke-jødiske ægtefæller til jøder. Dog er nogle bange for, at det specifikt jødiske så skal drukne i den danske kultur.

Jødernes historie i Danmark

Jiddisch

I "Indenfor Murene" tales der hebraisk, når maden skal velsignes, men der bruges også specielle ord rundt omkring – ord, der minder lidt om tysk. Det er det særlige, jødiske sprog, jiddisch. Jiddisch findes i mange forskellige variationer og er sammensat af tysk, polsk, romansk, hebraisk og flere andre sprog. Overalt, hvor der har boet jøder, har de taget dele af det lokale sprog til sig, og det har farvet deres eget sprog. I "Indenfor Murene" bruges bl.a. følgende ord på jiddisch:

Gut' Schabbes,
betyder "god sabbat" og i familien Levin siger de det til hinanden som hilsen, når de mødes en fredag aften, altså en sabbat, som er jødernes helligdag.

Faul,
siger Jakob om en aktie, hvis værdi han ikke tror på. Faul er fra tysk og betyder rådden. Det er altså en rådden aktie, mener Jakob.

Sor'che,
betyder "min kære", og det er især de to gamle Levin'er, der bruger det til deres barnebarn.
Naches,
er en gave eller en lille skilling, som man giver til børn.

Chaim,
forkortet form af "l'chaim", som betyder "til livet" og er en jødisk skål.

Ich soll wissen,
tysk og betyder "hvor skulle jeg vide det fra" eller "ja, jeg ved da heller ikke, hvad det skal sige"

Risches,
bruges bl.a. af Adolf Levin om fx Etatråd Herming. Betyder egentligt "ondskab" i betydningen "bevidst ondskab", og det blev næsten altid brugt i sammenhæng med situationer, hvor nogen udviste jødehad, altså antisemitisme. Bruges ikke mere.

Arbejdsspørgsmål

Undersøg, om det findes jøder i Aalborg – hvor mange?
Er de organiseret i en forening?
Hvor længe har der været jøder i Aalborg?

Jødernes historie i Danmark

I slutningen af 3. akt skændes Jørgen med sin far, Etatråd Herming. Hør bare her – vælg en Jørgen og en Etatråd og læse det tre gange.

JØRGEN:

Det, jeg har lovet dig – at mine børn engang skulle blive kristne, det skal de i alt fald aldrig blive –

ETATSRÅDEN:

Jøder, måske –

JØRGEN:

*Hverken jøder eller kristne. Mennesker skal de blive. Det skal jeg lære dem.
(Han går hurtig mod udgangen)*

ETATSRÅDEN:

Og du tror ikke, at det her i aften vil gentage sig hundreder og atter hundreder af gange?

JØRGEN:

Desværre, jo.

ETATSRÅDEN:

Men du mener, at menneskene engang bliver anderledes, end de altid har været?

JØRGEN:

Alting bliver engang anderledes.

ETATSRÅDEN:

Det tror du?

JØRGEN:

Det tror jeg, ja! (ud)

Fik Jørgen ret? Er menneskene i dag anderledes, eller er det fortsat meget svært at blive gift og holde sammen, hvis man kommer fra forskellige religiøse og/eller etniske baggrunde?

Hvad kan du selv gøre for, at Jørgens drøm om at børn skal opdrages til at være mennesker og ikke "kristne", "jøder", "danskere", "udlændinge" skal gå i opfyldelse?

Hvor mange forskellige slags "minoriteter" findes der i jeres klasse? Brug alle tænkelige kategorier: religion, forældrenes oprindelse (udland? Jylland, Sjælland, Fyn?), seksuel orientering, ryger/ikke-ryger. Hvilke mindretal skaber konflikt? Hvorfor? Hvad kan man selv gøre for at begrænse konflikterne, hvis man tilhører et mindretal?

Teaterøvelser

Feedback

Alle sidder i en cirkel. En bold bliver kastet omkring, den som får bolden siger spontant sine associationer til forestillingsbesøget, et ord, en sætning, der findes ikke noget rigtigt eller forkert, gentagelser er tilladt. Ytringerne bliver ikke vurderet.

Rundt i rummet

Eleverne går omkring i rummet, rundt om forskellige sedler med begreber som ligger på gulvet (se vedlagte begrebssedler). Begreberne står i sammenhæng med stykket: Hadefuld, standhaftig, tålmodig, angrende, lykkelig, osv. Eleverne markerer med en blyant hvilke begreber som efter deres mening kendetegner, eller er vigtige for, forestillingen. Afslutningsvis stiller de sig ved det begreb som de selv synes er vigtigst og begrundet dette.

Figurarbejde – Den varme stol

1.

Hver elev vælger en figur fra "Indenfor Murene". En elev sætter sig på en stol overfor resten af gruppen. Nu bliver alle mulige spørgsmål stillet til figuren. Den der sidder i stolen kan svare på spørgsmålene, men der kan også stille sig nogle spillere bagved stolen som hjælper til med at svare på spørgsmålene: Hvad er dit navn? Hvor gammel er du? Hvor bor du? Hvem bor du sammen med? Har du søskende? Har du et job? Hvad kan du godt lide ved dig selv? Hvad er dit største ønske? Hvad er du bange for? osv. Det gør ingen-

ting at der gives modstridende oplysninger, alle kan være nyttige i at udvikle en figur-biografi.

2.

Øvelsen gøres nu med figurer fra karakterernes omgangskreds, som ikke findes i stykket, for at få mere at vide: For eksempel kan Esthers veninder, Hugos patienter eller kolleger, jødiske venner af familien Levin eller andre fiktive personer i karakterernes omgangskreds svare på spørgsmål i historien. De har eventuelt kun fået brudstykker med sig af det som er sket og udvikler deres helt egen version.

Refleksioner omkring figurene:

Hvilke relationer har de forskellige figurer til hinanden? Hvem har med hvem at gøre og på hvilken måde? Tegn et oversigtskort over figurene.

Hvilke figurer ville du sige har en dominerende position og hvem underkaster sig nogen andre? Er der nogen figurer, der skifter position undervejs?

Kan du forstå, hvorfor figurene gør, som de gør – er du altid enig i, at de må gøre, som de gør, eller tænker du, at de kunne og måske burde have handlet anderledes? Er der nogen figurer, du slet ikke kan forstå?

Er der nogen af figurene, du genkender fra dit eget liv?

HADDEFULD

STANDHAFTIG

FORDOMSFULD

TÅLMODIG

ULYKKELIG

ALKOHOLISERET

FORFØRT

UBØNHØRLIG

ANGRENDE

LYKKELIG

UNDERKASTET

HIDSIG

ÆNGSTELIG

FORESTÅENDE

Skriveopgaver
”Indenfor Murene 2”

”Indenfor Murene” slutter på det sted med håb: Jørgen og Esther har fundet sammen og sluttet fred med Esthers forældre. Men hvordan fortsætter det?

1.

Skriv en fortsættelse, hvor de lykkes Esther og Jørgen at blive sammen. Hvordan tager Jørgens familie det? Hvad gør de med deres børn – skal de døbes eller omskæres, begge dele eller ingen af delene? Skriv det som en synopsis, dvs. et resume af det stykke, I kunne tænke jer at skrive.

2.

Forestil jer, at Jørgens og Esthers ægteskab er det første ægteskab i Danmark mellem en jøde og en kristen. Skriv en avisartikel, der fortæller om brylluppet og de to familiers reaktioner.

Eftersnak

- Hvad kunne du lide?
- Hvad kunne du mindre godt lide?
- Hvordan kunne du lide kostumerne?
- Hvordan kunne du lide scenografien? Hvilke associationer udløste den?
- Hvilken scene kan du især huske? Hvorfor?
- Hvad var det mest spændende øjeblik?
- Familie eller kærlighed? Hvad vælger du?
- Hvad tager du med fra stykket?
- Hvordan synes du stykket skulle slutte?

Skriveopgaver
”Indenfor Murene 2”

”Indenfor Murene” slutter på det sted med håb: Jørgen og Esther har fundet sammen og sluttet fred med Esthers forældre. Men hvordan fortsætter det?

1.

Skriv en fortsættelse, hvor de lykkes Esther og Jørgen at blive sammen. Hvordan tager Jørgens familie det? Hvad gør de med deres børn – skal de døbes eller omskæres, begge dele eller ingen af delene? Skriv det som en synopsis, dvs. et resume af det stykke, I kunne tænke jer at skrive.

2.

Forestil jer, at Jørgens og Esthers ægteskab er det første ægteskab i Danmark mellem en jøde og en kristen. Skriv en avisartikel, der fortæller om brylluppet og de to familiers reaktioner.

Eftersnak

- Hvad kunne du lide?
- Hvad kunne du mindre godt lide?
- Hvordan kunne du lide kostumerne?
- Hvordan kunne du lide scenografien? Hvilke associationer udløste den?
- Hvilken scene kan du især huske? Hvorfor?
- Hvad var det mest spændende øjeblik?
- Familie eller kærlighed? Hvad vælger du?
- Hvad tager du med fra stykket?
- Hvordan synes du stykket skulle slutte?

Teatergængerens – tips og tricks til nye og gamle teatergængere

Teater er øjeblikkets kunst. Alt, hvad der foregår i teatersalen, sker kun én gang – også selvom en forestilling har været øvet mange gange. Man ved aldrig, om hælen knækker af skuespillerindens sko, teknikken fejler, eller om skuespillerne må improvisere midt i det hele.

På samme måde er publikum forskelligt hver aften, og de reagerer forskelligt på det, de ser på scenen. Alt kan ske i teatersalen, og netop det adskiller teatret fra biografen eller fjernsynet hjemme i stuen: Skuespilleren spiller sin rolle, samtidig med publikum er i rummet og reagerer på det, som sker på scenen. Derfor er det publikum, der skaber halvdelen af oplevelsen. Mange publikummer tror, at skuespillerne stort set ikke kan se og høre tilskuerne – eller at de i hvert fald ikke lægger mærke til dem. Det er helt forkert, for skuespillerne fornemmer altid, hvordan stemningen er i salen, om der bliver snakket undervejs, hostet meget, etc.

Her kommer et par tips og tricks til at få det bedste ud af teateroplevelsen for dig og dine medpublikummere:

- Efterlad overtøj og store tasker i garderoben – så er der bedre plads på sæderne.
- Vent med at Like os på Facebook til efter forestillingen! Selvom telefonen er på lydløs, kan den godt forstyrre lydanlægget i teatersalen, så sluk din mobiltelefon. Helt.
- Kom i god tid og find din plads senest når klokken ringer. Dørene lukker præcist, og det er ikke sikkert, du får lov at komme ind efter, da det kan forstyrre skuespillerne og de andre publikummer.
- Følg godt med i handlingen. Prøv at se, hvor mange detaljer du kan få med og huske bagefter. Du kan evt. finde din “specialitet”: lys, scenografi, skuespillet, en bestemt skuespiller. Det gør det bare endnu sjovere at gå i teatret.
- Det virker altid forstyrrende for de andre publikummer – og ikke mindst for skuespillerne, hvis tilskuere taler sammen under forestillingen. Også hvis de hvisker. Vent med at snakke, til forestillingen er forbi.
- Det er ikke tilladt at medbringe sodavand, kaffe osv. i teatersalen, men flaskevand er i orden. Slik må man gerne medbringe. Undgå dog at larme for meget med slikposen.

Til gengæld er det mere end tilladt at grine, græde, blive overrasket eller forskrækket og ikke mindst klappe.

Rigtig god fornøjelse!